

עפ"א 71010/12/20 - מתן סחייק נגד מדינת ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט

עפ"א 71010-12-20 סחייק נ' מדינת ישראל
בפני כב' השופטת עירית הוד
המערער מתן סחייק
ע"י ב"כ עוה"ד שלומי כהן
נגד
המשיבה מדינת ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר
ע"י ב"כ עו"ד אורי סירוטה

ערעור על החלטותיו של בית משפט השלום (כב' השופטת י. יסמין) בה"פ 5064-11-20

מיום 6.12.20 ומיום 27.12.20

פסק דין

רקע

1. לפני ערעור על שתי החלטות של בית משפט השלום בנצרת (כבוד השופטת יסמין כחילי-מני) שניתנו במסגרת ה"ת 5064-11-20 ביום 6.12.20 וביום 27.12.20.
2. ההליך שנדון בפני בית משפט קמא נפתח בעקבות בקשת המערער לפי סעיף 10א לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), תשנ"ד-1994 (להלן: "חוק צער בעלי חיים") במסגרתה עתר המערער, כי בית המשפט יתן צו המורה למשיבה להחזיר לחזקתו 97 כלבים אשר שייכים לו ו/או נתפסו בחזקתו על ידי היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות של משרד החקלאות (פיצו"ח).

החלטת בית משפט קמא מיום 6.12.20 (להלן: "ההחלטה הראשונה")

3. במסגרת החלטה זו ציין בית משפט קמא, כי חלק מהעבירות אליהן מתייחסת המשיבה אינן עבירות לפי חוק צער בעלי חיים וסמכות התפיסה בגין מוסדרת בסעיף 13 לחוק הסדרת הפיקוח על כלבים, תשס"ג-2002 אולם במקרה זה לא נעשה שימוש בסמכות לפי חוק זה. לגבי קיומה של עילת תפיסה בית משפט קמא ציין, כי אי עמידה בסטנדרט הקבוע בתקנות צער בעלי חיים (החזקה שלא לצרכים חקלאיים), תשס"ט-2009 (להלן: "תקנות צער בעלי חיים") מקים לטעמו חשד לעבירה על סעיף 2א לחוק צער בעלי חיים ובוודאי כאשר מדובר על הפרה של כמה וכמה תקנות. בית משפט קמא מצא, כי במקרה בו עסקינן התקיים יסוד סביר לחשוד, כי נעברה עבירה על סעיף 1א2 לחוק צער בעלי חיים שעניינו החובה לספק

לבעל החיים את צורכי מחייתו, לדאוג לבריאותו ולמנוע התעללות בו. נקבע, כי לא עלה בידי המערער לסתור את הקביעה לפיה התנאים בהם הוחזקו הכלבים מבססים חשד לעבירה לפי הסעיף האמור ולעניין זה די בנתונים שעולים מהחלטת הממונה מיום 18.10.20 אשר מתייחסת להתרשמות הצוות התופס.

4. בית משפט קמא מצא, כי אין בסיס לטענת המערער בדבר פגם בהליך תפיסת הכלבים. בית משפט קמא ציין, כי מהוראות החוק עולה, כי אין ממש בטענה לפיה על הביקורת שנערכה במקרה האמור ועל תפיסת הכלבים חלות הוראות פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 (להלן: "פסד"פ"). בעניין זה בית משפט קמא מצא שלא לקבל את טענת המערער לפיה המקום בו נתפסו הכלבים הוא בגדר מקום המשמש למגורים וקבע, כי לא די בעובדה שבאותו משק יש גם בית למגורים. בית משפט קמא הוסיף וציין, כי הכוונה לאפשר כניסה למשקים ללא צו עולה בבירור מהצעת החוק לדיון המקדים, אף שבמשקים יש לא אחת גם בית המשמש למגורים. בית משפט קמא מצא, כי אף פרשנות תכליתית של החוק תוביל למסקנה לפיה אין להרחיב את תחולת המושג "מקום המשמש למגורים" מעבר לאותו מבנה המשמש למגורים או לכל היותר שטח אדמה מגודר וצמוד לו כגון גינה והרחבה כאמור תכביד בצורה משמעותית על יעילות אמצעי האכיפה והפיקוח.

5. לעניין תחולת סעיפים 26-28 לפסד"פ, לפיהם נדרש, כי החיפוש יעשה בפני שני עדים שאינם שוטרים, כי תערך רשימת החפצים שנתפסו וכי תותר נוכחות תופס המקום או מי מטעמו, קבע בית משפט קמא, כי דרישות הפסד"פ לא מוחלות במפורש על פעולות שנעשות מכוח סעיפים 5 ו-8 לחוק צער בעלי חיים וכי אין מקום להחילן במקרים אלו. בית משפט קמא ציין, כי פעולות לפי סעיף 5א(4) לא מוגדרות כחיפוש אלא כסמכויות פיקוח ונראה, כי אין מקום להקיש מהדרישות החלות על חיפוש לעניינו. נקבע, כי אין להקיש מדרישות החלות במקרה של תפיסה אגב חיפוש למקרים של תפיסה מכוח סעיף 8 לחוק צער בעלי חיים שנעשתה אגב חיפוש. בית משפט קמא מצא, כי המחוקק בחר להחיל באופן סלקטיבי את הנהלים הקבועים בפסד"פ לעניין נוכחות עדים, נוכחות תופס והחובה למסור רשימת תפוסים רק במקרה של חיפוש לפי צו בית משפט כאמור בסעיף 6(3) והוראות אלו לא חלות על ביקורת המתנהלת בהתאם לסעיף 5 לחוק צער בעלי חיים או על תפיסת בעלי חיים על פי סעיפים 8 ו-9 לחוק האמור. עוד צוין, כי ההוראה הקבועה בסעיף 9 לחוק צער בעלי חיים מחליפה את החובה להעביר לתופס המקום רשימה של התפוסים.

6. בית משפט קמא ציין, כי ספק בעיניו, האם המשיבה עמדה בחובתה להעביר הודעה לבעלים או למחזיק בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק צער בעלי חיים. עם זאת, הוא מצא, כי אין בכך כדי להשליך על חוקיות תפיסת הכלבים. לגבי אי העמידה בחובה ציין בית משפט קמא, כי ההודעה שנמסרה אינה מפורטת די הצורך והוסיף, כי כאשר מדובר בתפיסה של מספר גדול של בעלי חיים ייתכן, כי לא ניתן לערוך במקום הודעה כאמור וכי ניתן להסתפק במסירת הודעה כללית במקום ויש למסור בהקדם האפשרי הודעה משלימה עם פירוט בעלי החיים. בית משפט קמא מצא, כי המשיבה לא יצאה ידי חובתה למסור הודעה אולם אין בכך כדי להצדיק את בטלות התפיסה ובמיוחד בשים לב לכך שלתגובתה צירפה המשיבה רשימה של כל הכלבים שנתפסו והדבר מרפא את הפגם.

7. בית משפט קמא ציין, כי אינו רואה מקום שלא לקבל את דעת הממונה בנוגע למצבם הגופני של הכלבים ובנוגע לשאלה, האם התנאים שמציע המערער הם תנאים נאותים. עוד ציין, כי המערער לא הגיש חוות דעת סותרת לעניין תנאי המתקן בו שהו הכלבים ותנאים אלו לא עומדים בדרישות רבות הקבועות בתקנות צער

בעלי חיים. בית משפט קמא קבע, כי השאלה מתי והיכן נדבקו הכלבים במחלת הברוצלה קאניס אינה רלוונטית לעניין התנאי לפיו מצבם הרפואי מאפשר את החזרתם. בית משפט קמא מצא, כי לא די בשני טעמים אלו כדי להביא באופן מיידי להחלטה סופית שלא להשיב את הכלבים לפי סעיף 9(ג) לחוק צער בעלי חיים. בית משפט קמא ציין, כי ייתכן והתנאים להשבת בעל החיים אינם מתקיימים באופן זמני ואין זה סביר, כי החלטה בעלת השלכות בלתי הפיכות תתקבל על בסיס מצב זמני ומנגד לא ניתן להותיר בעלי חיים במתקן המוגן עד אין קץ בהמתנה לכך שהתנאים יתקיימו. בית משפט קמא מצא, כי יש לקרוא את המילים "לא התקיים תנאי מהתנאים..." בסעיף 9(ג) כמדברות על מצב שבו התנאי לא מתקיים באופן סופי. כלומר, שהוא לא התקיים עד כה וגם לא צפוי להתקיים תוך פרק זמן סביר. בית משפט קמא מצא, כי לא ניתן לומר שמצבם הגופני של הכלבים והעובדה שכרגע תנאי המקום אינם נאותים להחזרתם הם תנאים שלא צפויים להתקיים בתוך פרק זמן סביר והוסיף, כי המערער מביע רצון לתקן את שדרוש תיקון במתקן ולכן יש לתת לו הזדמנות סבירה לעשות כן.

8. באשר לאי השבת הכלבים מהטעמים המנויים בסעיף 10 לחוק צער בעלי חיים בית משפט קמא מצא, כי תכלית הסעיף היא מניעתית כאשר חומרת הנסיבות שבשלן נתפסו בעלי החיים יכולה ליצור מעין חזקת מסוכנות אולם חזקה זו כפופה לתכלית המניעתית ועל כן ניתנת לסתירה. בית משפט קמא הוסיף, כי אף כאשר הנסיבות בשלן נתפס בעל החיים מצדיקות את אי השבתו, הרי שיש מקום לשקול חלופה לתפיסה אשר יש בה כדי להפיג את המסוכנות להישנות העבירות. בית משפט קמא ציין, כי לא נטען שיש למבקש עבר פלילי בעבירות של צער בעלי חיים ומלבד העבירות בהן נחשד במקרה זה לא הוצגה אינדיקציה נוספת המעידה על חשש, כי יעברו עבירות לפי חוק צער בעלי חיים. בנסיבות אלו בית משפט קמא מצא, כי יש לשקול את חלופות התפיסה המוצעות.

9. לגבי חלופת התפיסה ערך בית משפט קמא אבחנה בין שלוש קבוצות: כלבים המוגדרים כמסוכנים, כלבים שמצבם הגופני אינו מאפשר את השבתם וכלבים שמצבם הגופני מאפשר את השבתם ואינם מוגדרים כמסוכנים. לגבי הכלבים המוגדרים כמסוכנים התייחס בית משפט קמא לאיסור להחזקת כלב מסוכן שאינו מעוקר או מסורס והאיסור על מכירתו ומצא, כי נסיבות המקרה מעוררות חשש, כי הרצון להעלים את דבר הרבעתם ומכירתם של כלבים מסוכנים עומד ביסוד העבירות לפי חוק צער בעלי חיים בהן נחשד המערער. בית משפט קמא ציין, כי אף שעבירות לפי חוק הסדרת הפיקוח בכלבים אינן "עבירה לפי חוק זה" כאמור בסעיף 10(א) לחוק צער בעלי חיים הרי שבמקרה זה הן מקימות חשש, כי יעברו עבירות לפי חוק צער בעלי חיים כדי לאפשר את ביצוען, לפיכך מצא, כי אין מקום בשלב זה להשיב את הכלבים המסוכנים וכי יהיה ניתן לשקול השבתם ו/או העברתם לחלופת תפיסה לאחר עיקורם או סירוסם ובכפוף לעמידה בתנאי החוק והתקנות. בית משפט קמא הוסיף והתייחס לסמכות המשיבה לתפוס כלבים שהוחזקו ללא רישיון או בניגוד לתנאיו בהתאם לחוק להסדרת הפיקוח על כלבים וסמכותה שלא לתת רישיון להחזקת הכלבים המסוכנים גם בהמשך בהתאם לסעיף 13 לחוק להסדרת הפיקוח על הכלבים. לגבי הכלבים שמצבם הגופני לא מאפשר את השבתם מצא בית משפט קמא, כי לא התמלאו התנאים ההכרחיים המפורטים בסעיף 9 לחוק צער בעלי חיים לצורך השבה ולגביהם גם לא רלוונטית חלופת התפיסה ובוודאי כשמדובר בכלבים שחלו במחלת הברוצלה קאניס. לגבי הקבוצה השלישית מצא בית משפט קמא, כי יש לשקול העברתם לחלופת תפיסה זמנית, אשר המערער יציג פרטיה וכי תינתן החלטה בנדון לאחר קבלת התייחסות המשיבה.

החלטתו של בית משפט קמא מיום 27.12.20 (להלן: "ההחלטה השנייה")

10. במסגרת החלטה זו קבע בית משפט קמא, כי לאור הצהרת המערער, לפיה אין בכוונתו להוסיף ולהחזיק מתקן לכלבים, הרי שהוא לא רואה עוד טעם להעברת הכלבים לחלופת תפיסה. זאת, בשם לב לכך שחלופת תפיסה נועדה לתת למערער שהות להקמת מתקן מפוקח במסגרתו יתאין החשש לביצוע עבירות נוספות של הזנחת כלבים. בית משפט קמא מצא, כי אם מטרתו המוצהרת של המערער היא לפעול למכירת הכלבים הרי שיותר בעינו החשש, כי יפעל באמצעות צדדים שלישיים לשם העברת הכלבים לחזקתו במתקן בלתי מפוקח ובתנאים לא נאותים. בית משפט קמא התייחס להצעת המערער למכור את הכלבים ישירות מידי המשיבה וציין, כי המערער לא מצביע על כל מקור חוקי המאפשר זאת וכי אף בקשר להצעה זו נותר החשש, כי המערער יעביר את הכלבים לחזקתו באמצעות צדדים שלישיים אשר להם ימכרו הכלבים כביכול. בית משפט קמא הוסיף, כי סעיף 12(ג) וסעיף 12(ד) לחוק צער בעלי חיים מסדירים באופן ממצה את סוגיית העברת הבעלות בבעלי חיים שהם בעלי ערך כלכלי. לבסוף קבע בית משפט קמא, כי הכלבים לא יושבו למבקש וכי המשיבה תנהג בהם בהתאם להוראות חוק צער בעלי חיים.

טענות המערער

11. בית משפט קמא שגה שעה שקבע, כי קמה בעניינו עילה לתפיסת הכלבים. אכן, המערער לא מילא אחר מלוא ההנחיות המנהליות הנדרשות לגבי אחזקת כלבים, אולם, נסיבות אלו לא מתקרבות לכדי התעללות בבעל חיים ואין בהן להצדיק תפיסה כה דרסטית ואגרסיבית של הכלבים תוך גרימת נזקים אדירים למערער. תפיסת הכלבים נעשתה ביום ראשון בעת שהמערער שהה בחו"ל וכאשר נציגי המשיבה מנעו מעובדת הניקיון שאמונה על הטיפול בכלבים להיכנס למתחם ולנקותו לאחר יום שבת. התמונה שצוירה במועד זה, אשר אינה עולה לכדי התעללות בבעלי חיים, אינה משקפת את אופן החזקת הכלבים. מהחומר שהוצג בפני בית משפט קמא ניתן לראות שהכלבים לא הוזנחו וכי הם זכו לטיפול מיטבי במתקן ראוי. בסמוך למקום החזקת הכלבים התגוררה הגב' שירה מורן אבידן שטיפלה בהם יומם ולילה והזינה את הגורים כל 4 שעות. כמו כן, עובדת ניקיון ניקתה את תאי הכלבים מידי יום, למעט שבת. לאור הראיות שהציג המערער לבית משפט קמא היה עליו לקבוע, כי הכלבים הוחזקו בתנאים נאותים וראויים ואף מעבר לכך. לחלק מהכלבים היו תעודות ורישיונות והכלבים זכו לטיפול שוטף ולגבי כל כלב נהל תיק והמערער ניהל רשימה ותכנית הזנה מפורטת לגבי כל כלב. לצורך הפעלת הסמכות הדרסטית של תפיסה והחרמת בעל חיים בהתאם לחוק צער בעלי חיים נדרשות ראיות להתעללות ממשית בבעלי חיים ובעניינו אין ראיה לכך. מהצעת החוק, מפרוטוקול הוועדה לאישור הצעת החוק ומהפסיקה עולה, כי רמת ההתעללות אליה כיוון המחוקק היא חמורה עשרות מונים מהמקרה בו עסקין ונדרשות ראיות ישירות וממשיות להתעללות. בית משפט קמא שגה כאשר קבע, כי הפרת התקנות עלולה ליצור חזקת התעללות.

12. המערער מקבל את הכרעת בית משפט קמא לעניין העדר הצורך בצו חיפוש בעניינו. אולם, בית משפט קמא שגה כשדחה את טענות המערער לעניין חוקיות התפיסה לאור הפגמים המהותיים שנפלו בהליך התפיסה ואושרו על ידי בית המשפט בהחלטה הראשונה. קביעתו, לפיה הוראות פסד"פ לעניין נוכחות עדים בעת חיפוש ועריכת דו"ח תפיסה אינן חלות בהפעלת סמכויות בהתאם לחוק צער בעלי חיים, שגויה. סמכויות פיקוח כוללות בתוכן סמכויות חיפוש ותפיסה. אין הבחנה בין המושגים הללו ואין רציונל ליצור הבחנה כאמור בין פעולות לפי חוק צער בעלי חיים לבין פסד"פ. העובדה שבסעיף 6 לחוק צער בעלי

חיים צוין, כי על תפיסת בעל חיים יחולו סעיפים 8 ו-9 איננה שוללת או מיתרת את הוראות פסד"פ ואת החובות הקבועות בהן לגבי הצורך בנוכחות עדים ועריכת רשימת החפצים שנתפסו כאמור בסעיפים 26-28 לפסד"פ. הקביעה לפיה אין תחולה להוראות האמורות בעת תפיסת בעל חיים לפי חוק צער בעלי חיים שגויה. אין הגיון, כי בעת עריכת חיפוש בחשד לעבירות של תפיסת סמים נדרשים לקיים את הוראות הדין במלואן וכאשר מדובר בתפיסה של כלבים בחשד להתעללות, הפקחים פטורים מכל חובה שהיא לרבות נוכחות עדים ועריכת רישום מתאים. זאת, במיוחד כאשר נתפס מספר רב של כלבים והמשיבה טעתה במספר הכלבים שנתפסו. כמו כן, בית משפט קמא קבע שהמשיבה לא עמדה בחובתה למסור הודעה כדין בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק צער בעלי חיים. משכך, אף אם הוראות פסד"פ לא חלות, הרי שאין מחלוקת שהמשיבה לא קיימה כדבעי את הוראות חוק צער בעלי חיים בעניין זה. ככל שהיה מוגש כתב אישום נגד המערער, הרי שהטענה בדבר חיפוש ותפיסה שלא כדין הייתה יכולה לבדה להוביל למחיקת כתב האישום.

13. החלטות בית משפט קמא סותרות זו את זו. בית משפט קמא שגה בהחלטתו השנייה במסגרתה החליט, כי הכלבים יישארו בחזקת המשיבה בסתירה מוחלטת לקביעותיו בהחלטתו הראשונה. אף אם המערער מבקש להקטין את נזקיו ולמכור את הכלבים לצד שלישי הרי שאין הדבר מקים עילה להעברת הכלבים לחזקתה הקבועה של המשיבה. במסגרת ההחלטה הראשונה בית משפט קמא קבע, כי ישקול להעביר את הכלבים לחלופת תפיסה והורה למערער להעביר את פרטי החלופה המוצעת. המערער הציג חלופת תפיסה במתקן מאושר כדין על ידי המשיבה כאשר על המערער לשאת בעלויות עד שיפעל להכשרת מתקן מתאים משל עצמו. לאור התנגדות המשיבה המערער אף הציע, כי ימכור את הכלבים דרך המשיבה כדי למזער את נזקיו מבלי שיפעל לתיקון הליקויים במתקן שלו. באופן בלתי מוסבר ובסתירה להחלטתו הראשונה הורה בית משפט קמא שהכלבים לא יחזרו למערער. נראה, כי היקף ההתעסקות בתיק נמאס על בית משפט קמא מאחר ואין הסבר ראוי להחלטתו האמורה. לא הייתה כל עילה להורות על הותרת הכלבים בחזקת המשיבה. זאת, אף אם המערער הודיע, כי אין בכוונתו להוסיף ולהחזיק מתקן ותחת זאת בכוונתו למכור את הכלבים ולחסל את העסק. כל עוד נמנעת אפשרות המשך הפגיעה בכלבים, כפי שקבע בית משפט קמא, הרי שאין כל עילה להמשך החזקתם בידי המשיבה. אין עילה שלא להתיר את העברת הכלבים לחלופת התפיסה ובעיקר לאחר שנקבע בהחלטה הראשונה, כי יש לשקול חלופה וכי לא קיים חשש, כי המערער יוסיף ויעבור עבירות כלפי בעלי חיים. יש לבחון, האם ניתן להשיג את מטרת התפיסה בדרך שיש בה פגיעה קלה יותר בזכות הקניין.

14. הפגיעה במערער ובקניינו אינה מידתית. בניגוד למקרים אחרים בהם נציגי המשיבה נותנים התראה של 48 שעות לתיקון הליקויים במקום בו מאוחסנים כלבים הרי שבמקרה זה בחרה המשיבה בצעד דרסטי ונטלה מהמערער את כל הכלבים ללא התראה מוקדמת והיא מסרבת להשיבם לחזקתו אף שאין חשש, כי יעברו כלפיהם עבירות בעתיד. בית משפט קמא נמנע מלהתייחס לכך בהחלטתו ובתוך כך להתוות את אופן הפעלת הסמכות.

15. עד כה טרם הוגש כנגד המערער כתב אישום המייחס לו עבירות של התעללות בבעל חיים. משכך, התנהלות המשיבה ותפיסת הכלבים נעשתה על רקע חשש בלבד אשר בשלב זה לא הבשיל לכדי כתב אישום. להכרעה המאפשרת לרשות מנהלית ליטול מהמערער את כל רכושו, עסקו וקניינו יש משמעות כבדת משקל המהווה פגיעה אנושה, חסרת תקדים, במערער, כל זאת, מבלי שהוגש כתב אישום

נגד המערער.

16. לענין מחלת ברוצלה קאניס בה חולים חלק מהכלבים הרי שהיא לא הייתה העילה לתפיסה. למעלה מחודש לאחר התפיסה הגישה המשיבה לבית משפט קמא דו"ח מפורט לגבי מצב הכלבים ובמסגרתו לא עלה, כי הכלבים חולים במחלה. שבוע לאחר מכן במסגרת הדיון טענה המשיבה לראשונה, כי נתגלה לה בימים האחרונים כי חלק מהכלבים חולים בברוצלה קאניס. משכך, הרי שגילוי המחלה ארע למעלה מחודש לאחר תפיסת הכלבים וכאשר בכל התקופה האמורה שהו הכלבים בחזקתה הבלעדית של המשיבה. נציגת המשיבה טענה בפני בית משפט קמא, כי התלונה הראשונית הייתה בשל חשש למחלה זאת, בניגוד לאמור בתגובת המשיבה ובהודעת התפיסה שם צוין, כי משרד החקלאות הגיע למקום בעקבות תלונה בדבר בית גידול שאינו מוסדר. בתגובת המשיבה צוין, כי החקירה נפתחה בעקבות תלונה על הזנחה ולא על מחלה. המערער לא נחקר על חשד למחלות אצל הכלבים או עומת עם תלונה בנושא. נראה, כי המשיבה מסתירה את העובדה שהכלבים נדבקו במחלה שעת שהיו בחזקתה.

17. יש לקבוע, כי לא הייתה עילה לתפיסת הכלבים ו/או כי בהליך התפיסה נפלו פגמים מהותיים שיש בהם כדי להורות על השבת הכלבים לחזקת המערער. לחלופין, יש להורות על העברת הכלבים לחלופת התפיסה שהציג המערער.

דין ומסקנות

18. האם נפל פגם בהחלטות בית משפט קמא נשוא הערעור שלפני והאם יש להורות על השבת הכלבים לחזקת המערער או העברתם לחלופת תפיסה. אלו השאלות בהן דרושה הכרעתי במסגרת הערעור שלפני.

19. לאחר שקילת מכלול טענות הצדדים והחומר המונח לפניי מצאתי, כי דין הערעור להידחות, מהנימוקים שיפורטו להלן.

עילת תפיסה

20. אחת מטענות המערער היא, כי בית משפט קמא שגה שעה שקבע, כי קמה בענייננו עילה לתפיסת הכלבים. המערער מודה, כי לא מילא אחר מלוא ההנחיות המנהליות הנדרשות לגבי אחזקת כלבים אך סבור, כי נסיבות אלו לא מתקרבות לכדי התעללות בבעל חיים ולבטח שאין בהן כדי להצדיק את תפיסת הכלבים. המערער סבור, כי בית משפט קמא שגה כאשר קבע, כי הפרת התקנות עלולה ליצור חזקת התעללות.

21. המשיבה חולקת על הספק לגבי השאלה, האם ניתן לתפוס בעלי חיים בגין עבירות לפי תקנות צער בעלי חיים ולא לפי חוק צער בעלי חיים. לטענתה, היה מקום לתת משקל גם לנסיבות שהן מחוץ לחוק צער בעלי חיים שאף אם לא יהוו את הסיבה הראשונית לתפיסה הרי שהן רלוונטיות להחלטת הממונה והחלטת בית המשפט וביניהן נושא חיסוני הכלבת.

22. בסעיף 8(א) לחוק צער בעלי חיים נקבעה הסמכות לתפוס בעל חיים שיש יסוד סביר לחשוד שנעברה בו עבירה לפי חוק זה או שעומדים לעבור בו עבירה כאמור. סעיף 2 לחוק עניינו איסור התעללות. בסעיף 2(א) נקבע, כי "לא יענה אדם בעל חיים, לא יתאכזר אליו ולא יתעלל בו בדרך כלשהי". סעיף 1א2 עוסק בחובת בעלים או מחזיק לטפל בבעל החיים ולמנוע התעללות בו. בהתאם לסעיף 1א2(א) "בעלים של בעל חיים או המחזיק בו חייבים לספק לו את צורכי מחייתו, לדאוג לבריאותו ולמנוע התעללות בו".

23. מכוח סעיף 19 לחוק צער בעלי חיים הותקנו תקנות צער בעלי חיים. בסעיף 2 לתקנות מפורטת מטרת התקנות. בסעיף צוין, כי "מטרת תקנות אלה לקדם את רווחת בעלי חיים בהיותם בעלי צרכים גופניים, בריאותיים, התנהגותיים, מנטליים וחברתיים; לסיפוק צרכים כאמור זקוקים בעלי חיים המוחזקים על ידי אדם לתנאים הולמים ולהעשרה סביבתית; הואיל וצורכיהם של בעלי חיים, כמו גם האפשרות לספקם, תלווי נסיבות, קובעות תקנות אלה תנאים מזעריים להחזקתם". התקנות קובעות, בין היתר, כללים אשר חלים על מי שמחזיק בעלי חיים במתקן. התקנות מתייחסות לחובת דיווח לרופא הווטרינרי העירוני על קיומו של המתקן (תקנה 9), טיפול רפואי (תקנה 7 ותקנה 12), תנאי מחייה ובין היתר הדרישה למתחם מחייה מאוורר, תנאי אקלים ותאורה, כלי אוכל ומזון נקיים, נגישות חופשית למזון ושתייה ומתחם נקי (תקנה 3) וחובה לבודד בעל חיים אשר חולה במחלה מדבקת (תקנה 13). בנוסף, יש בתקנות התייחסות לגודל המתקן (תקנה 4). פרק ד' לתקנות עוסק באופן ספציפי בהחזקת כלבים וחתולים ומסירתם לאימוץ. פרק זה קובע מספר כללים ובין היתר קובע, כי "אחראי על מיתקן ידאג לניקיון המיתקן בתדירות מתאימה ולפחות פעם ביום למניעת הצטברות הפרשות, נוזלים ולכלוך" (תקנה 16(2)). בנוסף, קיימת דרישה למקומות מרבץ מספיקים לכל בעלי החיים במתקן (תקנה 16(6)). על מקומות המרבץ במתקן להיות מוגבהים מהקרקע ועשויים מחומר הניתן לניקוי וככל שמדובר בדרגש עשוי בטון או מתכת יונח עליו בידוד תרמי (תקנה 16(7)). עוד נקבע, כי במתקן יוחזקו אמצעים לחימום או להקלת החום במתחמים (תקנה 16(8)). בהתאם לתקנה 39 נקבע עונש, שנע בין קנס למאסר בהתאם לתקנות השונות, בגין אי מילוי התקנות.

24. בסעיף 9(ב) לחוק צער בעלי חיים נקבע, כי במקרה בו נתפס בעל חיים והבעלים או המחזיק שלו ביקש להחזירו לרשותו הרי שבעל החיים יוחזר אליו לאחר שהתקיימו התנאים המפורטים בסעיף ולפיהם הממונה שוכנע שבעל החיים נמצא במצב גופני הראוי להחזרה וכי במקום אליו יועבר מתקיימים תנאים נאותים להחזקתו ובנוסף, המבקש שילם את ההוצאות שהוטלו עליו לפי סעיף 11 והפקיד אצל הממונה התחייבות, כי לא יעבור על הוראות חוק זה. בסעיף 10(א) נקבע סייג להחזרת בעל החיים ולפיו "על אף האמור בסעיף 9(ב), הממונה רשאי להורות שבעל החיים לא יוחזר לבעלים או למי שהיה מחזיקו אם הוא סבור שעקב הנסיבות שבשלן נתפס בעל החיים לפי סעיף 8, אין להחזירו לבעלים או למי שהיה מחזיקו או אם יש לו יסוד סביר להניח שהבעלים או המחזיק כאמור יעברו עבירה לפי חוק זה".

25. בהחלטתה ציינה הממונה, כי הכלבים נמצאו במחסן בעקבות תלונה על בית גידול שאינו מוסדר והם נמצאו בתנאים קשים המסכנים את בריאותם. במקום התגלה בית גידול ובו קרוב למאה כלבים שהוחזקו במחסן סגור ללא פתחי אוורור או חלונות בתנאים קשים. לאור הממצאים הקשים, הכלבים הוחזרו והועברו למתקן מוגן של משרד החקלאות. היא ציינה, כי בעת שהות במקום ניתן היה לחוש צריבה חזקה בעניים של אדי אמוניה, הורגש ריח חזק של הפרשות וריח חריף של מזון שלא

נשמר בתנאים ראויים. הממונה התייחסה לליקויים שנמצאו במקום וטענה, כי נמצאו במקום צואה והפרשות שמלמדים **שהמקום לא מנוקה בתדירות מתאימה, המקום לא מאוורר, ללא אור יום, בחלק מאזורי המחסן הופעלו מאווררים אולם עומס הזוהמה לא אפשר אוורור ראוי ואספקה של אוויר נקי, מתחמי אחזקת כלבות עם גורים היו מזוהמים עם הפרשות וצואה רטובה ויבשה מקור זיהום שיכול לפגוע באם המניקה ובגורים הרגישים למחלות וזיהומים.** לפי מצב הזוהמה וכמות הפרשות ניתן להסיק שהתאים לא נוקו חודשים רבים, כלי מים מטונפים ובהם מים מזוהמים, מזון בכמות גדולה מהרגיל בכלי אוכל ועל הרצפה המזוהמת בשתן וצואה, כלי אוכל מלוכלכים מאוד, ברוב המתחמים לא היו כלי מים ומזון והמזון מפוזר על הרצפה מעורבב עם זוהמה וצרכי הכלבים, כמות המזון הגדולה ופיזורו מעוררים חשד, כי הכלבים לא מוזנים כל יום אלא אחת למספר ימים. הממונה הוסיפה, כי נערה שהגיעה למקום בצהריים טענה, כי בחודש האחרון היא מגיעה מידי יום מלבד שבת כדי לנקות את התאים ולשים מים ואוכל. לטענת הממונה, מדבריה ניתן להבין, כי הכלבים לא מטופלים בשבת. הממונה הוסיפה וציינה, כי הכלבים היו במצב הזנחה קשה- רובם מלוכלכים מאוד בצואה והפרשות, רסטות וקשרים בפרווה, רובם עם דלקות עיניים בדרגות שונות, הפרשות מוגלתיות, חלק עם ציפורניים ארוכות. דלקות חניכיים ואבן שן בדרגות שונות, פרעושים ועור מגורה. לטענתה, כבר בשלבים הראשונים של הבדיקה הווטרינרית נמצאו עדויות להזנחה ועלה חשד, כי הכלבים כלל לא נבדקים על ידי וטרינר ולא מחוסנים כדין. בתמונות הדם של חלקם ניתן היה לראות שהם במצב של סטרס, כלבה אחת עם דלקת רחם קשה הוכנסה מיידית לניתוח מציל חיים, אחד הגורים סבל מכיב בעין ברמה המסכנת את הראייה שלו. מרבית הכלבים סובלים משעלת כלביות ומנפחות בריריות מערכת הנשימה והעיניים. הממונה ציינה, כי נמצא, כי רק חלק קטן מהכלבים מסומנים בשבב, חלקם על שם בעלים שונים וכי נתפסו 13 כלבים מגזעים המוגדרים מסוכנים אשר לא מוחזקים ברישיון, לא מחוסנים כדין ולא מעוקרים או מסורסים כנדרש לפי החוק וחלקם עם אוזניים חתוכות. לרוב הכלבים לא נמצא רישום בנוגע למספר בעלי החיים, שבב, תאריך חיסון כלבת, תיעוד בעיות רפואיות או תיעוד טיפול בהן. לטענתה, חברתו של המערער שנכחה במקום דרשה דיווח של מספר הכלבים שנתפסו מאחר ואין להם תיעוד לגבי מספר הכלבים המוחזקים במחסן. לסיכום קבעה הממונה לפי חוק צער בעלי חיים ד"ר חן הניג, כי היא מתנגדת להחזרת הכלבים למערער. בעקבות החלטה זו נפתח ההליך בפני בית משפט קמא.

26. אציין, כי בסיכום פעילות בבית הגידול של המערער, עליו חתומות שתי רופאות ווטרינריות שלקחו חלק בפעילות, צוין, בין היתר, כי תנאי החזקת הכלבים עולים לכדי התעללות והפרת חובת הבעלים לטפל בהם ולדאוג לבריאותם. **תנאי החזקתם הירודה מהווים סכנה לבריאותם הפיזית והמנטלית ומצביעים על הזנחה ויחס מזלזל וציני ומהווים לא רק הפרה של התקנות אלא חשד לעבירה חמורה על חוק צער בעלי חיים עד כדי הפרה של סעיפים 2(א) ו- 1א2(א) לחוק.**

27. המשיבה טענה בפני בית משפט קמא, כי הבעיות שנמצאו בכלבים היו חמורות ובין היתר מחלות המסכנות חיי אדם וניתן היה למנוע אותן באמצעות מתן חיים סבירים וטיפול רפואי שוטף.

28. בנוסף, המשיבה הגישה תמונות שצולמו במקום בזמן הפעילות במסגרתה נתפסו הכלבים. **מהתמונות עולה תמונה ברורה וקשה מאוד של התנאים בהם הוחזקו עשרות הכלבים במקום.** ניתן להבחין בתאים מזוהמים, כלי אוכל הפוכים, מזון שפוך על הרצפה המזוהמת בצרכי הכלבים, תאים שאין בהם מצע מתאים לרביצת הכלבים כך שהם נאלצים לישון על רצפת בטון חשופה, חלק מהאזורים חשוכים,

כלובים ללא מים, צואה מפוזרת בכל מקום ובין היתר על מרבצים בכלובים בהם היו מרבצים ומחסור בפתחי אוורור ראויים. כמו כן, מהתמונות עולה, כי חלק מהכלבים הוחזקו בכלובים קטנים שהגבילו את יכולת התנועה שלהם באופן משמעותי. בנוסף, יש בתמונות תיעוד של מצבם של חלק מהכלבים במקום ממנו ניתן להתרשם באופן כללי על מצב הכלבים במקום ובין היתר על מצב הפרווה של חלק מהכלבים ומכך שלחלקם ציפורניים ארוכות בצורה בלתי סבירה ויוצאת דופן.

29. במסגרת בקשתו בהליך בפני בית משפט קמא טען המערער, כי הכלבים קיבלו טיפול מהמעלה הראשונה וכי הם נמצאו במצב גופני טוב מאוד, קיבלו טיפול רפואי, ניתן להם אוכל כיאות ולא נתגלו כלבים חולים ו/או הזקוקים להתערבות רפואית מיידי. טענות המערער לגבי התנאים והטיפול הרפואי שקיבלו הכלבים ששהו במתקן לא עולות בקנה אחד עם הדוחות הרפואיים והממצאים במקום. זאת, בלשון המעטה.

30. כדי להוכיח, כי טיפל בכלבים באופן ראוי טען המערער, כי היו אוכל ורשימות הזנה וכי זה לא מקום שמתעלל בכלבים. ברי, כי לא די בטענה לגבי מזון ורשימות הזנה כדי ללמד על טיפול ראוי בכלבים. לאור העולה מהתיעוד במקום ובין היתר לגבי המזון בכלובים, כמפורט לעיל, הרי שאין בטענת המערער לגבי קיומם של מזון ורשימות הזנה כדי להועיל לו וללמד על טיפול ראוי בכלבים. אציין עוד, כי לא רק התעללות לשם התעללות או התאכזרות יש בה כדי להוות עילה לתפיסת בעלי חיים וגם הזנחה, אי מתן תנאים נאותים ואי מתן טיפול כנדרש מתוך אדישות למצבם של בעלי החיים יש בהם כדי להוות עילה כאמור. בעניין זה אציין, כי סעיף 2א1 לחוק עניינו עבירה במחדל של אחריות בעלים לדאוג לצרכי בעל החיים שבחזקתו ולדאוג לבריאותו.

31. במסגרת הדיון לפני טען המערער, כי לא הייתה כוונה להתעלל או להתאכזר וכי זה לא קרה. המשיבה מצדה שללה את טענת בא כוח המבקש לפיה תפיסה של בעלי חיים מוגבלת למקרים של התעללות פיזית ברורה ולא במקרי הזנחה.

32. בעניין זה אציין, כי ברע"א 1684/96 **עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מפעלי נופש חמת גדר בע"מ**, פ"ד נא(3) 832 קבע בית המשפט העליון, כי גורם ראשי מאחד לשלושת האיסורים שבסעיף 2(א) לחוק צער בעלי חיים, עינוי, התאכזרות והתעללות, הוא היסוד הנפשי המלווה אותם. נקבע, כי **לא נדרשת כוונה לענות, להתאכזר או להתעלל** ולעניין הענישה די בכך שמתקיימת כאמור בסעיף 20(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה. במקרה בו עסקין אין מדובר במתן עונש למערער אולם הקביעות האמורות בדבר העדר הדרישה לכוונה יפות ורלוונטיות לעניינו. בנסיבות המקרה בו עסקין מצאתי, כי מתקיימים מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה. אדם סביר אשר היה נחשף לתנאים בהם חיו הכלבים הייתה לו מודעות כאמור. אציין עוד, כי בפסק הדין נקבע, כי יסוד עיקרי שני משותף לשלושת האיסורים הוא הסבל של בעל החיים מהמעשה. נקבע, כי די בכאב או בסבל, לאו דווקא בדרגה גבוהה במיוחד, כדי שיתקיים היסוד השני. סבורני, כי מצבם של הכלבים במקרה שלפני לא יכול להותיר ספק לגבי הכאב והסבל שלהם, הפיזי והמנטלי. אציין עוד, כי בית המשפט העליון קבע, כי התעללות בבעלי חיים יכולה להיות התעללות פיזית והתעללות נפשית.

33. בית משפט קמא קבע במסגרת החלטתו הראשונה, כי אי עמידה בסטנדרט הקבוע בתקנות צער בעלי חיים מקים חשד לעבירה על סעיף 2א(א) לחוק צער בעלי חיים ובעיקר בשים לב לכך שמדובר על הפרה של כמה וכמה תקנות. עוד קבע בית משפט קמא, כי במקרה בו עסקינן התקיים יסוד סביר לחשוד, כי נעברה עבירה על סעיף 1א2. נקבע, כי לא עלה בידי המערער לסתור את הקביעה לפיה התנאים בהם הוחזקו הכלבים מבססים חשד לעבירה לפי הסעיף האמור.

34. המערער טוען, כי אין בסיס לקביעה לפיה שורה של הפרות של התקנות יכולה ליצור חזקה שסעיף 1א2(א) הופר. לטענתו, נוצר מצב אבסורדי לפיו בית משפט קובע שאין עבירת התעללות ולא יוגש כתב אישום ועדיין הרשות המנהלית יכולה לפעול בחשד להתעללות. המשיבה מצדה טענה, כי מדובר על עבירה על התקנות בהיקף כה נרחב ולגבי מספר בעלי חיים ואין כמעט תקנה אחת שלא הופרה. המשיבה הוסיפה, כי הופרו גם חיקוקים נוספים כמו פקודת הכלבת והחוק להסדרת הפיקוח על כלבים שמטפל בנושא רישיונות ושיבוב.

35. עמדתו של בית משפט קמא בעניין זה מקובלת עליי. אי עמידה בתקנות צער בעלי חיים, אשר כאמור נחקקו מכוח חוק צער בעלי חיים כדי לקדם את רווחת בעלי החיים תוך קביעת תנאים **מזעריים** להחזקתם, מקימה במקרה שלפני חשד לעבירה על סעיף 1א2(א) לחוק. מקובלת עליי עמדתו של בית משפט קמא, לפיה יש ליתן משקל לעובדה שמדובר בהפרה של מספר תקנות. אוסיף ואציין, כי **מדובר בהפרה משמעותית של מספר רב של תקנות ביחס למספר רב של בעלי חיים**. כמו כן, אין להתעלם מהעובדה, כי **הופרו תקנות אשר בגין הפרתן נקבע בתקנות עונש של מאסר**, כמפורט לעיל. הדבר מלמד על החומרה אשר ביקש לתת המחוקק להפרת חובות אלו. עוד מצאתי, כי יש בממצאי הביקורת, כפי שהם עולים מסיכום הביקורת, מהתמונות ומהחלטת הממונה, כדי ללמד על קיומו של יסוד סביר לחשוד, כי נעברה עבירה על סעיף 1א2(א).

36. אציין, כי הן במסגרת ההליך שהתנהל בפני בית משפט קמא והן במסגרת ההליך אשר התנהל בפני לא סתר המערער את הקביעה האמורה ולא סיפק ראיות כלשהן מהן ניתן ללמוד, כי הכלבים הוחזקו בתנאים ראויים וקיבלו טיפול כנדרש ובין היתר טיפול רפואי. כך לדוגמה, הוא לא צירף חוות דעת של רופא ווטרינר אשר טיפל בכלבים אשר שהו במתקן עובר לתפיסתם ויכול להעיד על מצבם ועל התנאים בהם חיו.

37. בנסיבות אלו, דין טענת המערער לגבי החלטת בית משפט קמא לעניין עילת התפיסה להידחות.

פגמים בתפיסה

38. המערער טוען, כי בהליך התפיסה נפלו פגמים מהותיים המצדיקים את השבת הכלבים לחזקתו. טענותיו בעניין זה התייחסו למספר הפרות נטענות: כניסה למקום ללא צו, עריכת חיפוש שלא בפני שני עדים ואי עריכת רשימת התפוסים. בית משפט קמא דחה את טענת המערער בדבר פגם בהליך התפיסה. לעניין הדרישה לצו, בית משפט קמא קבע, כי המקום בו נתפסו הכלבים אינו בגדר מקום המשמש למגורים ומשכך אין דרישה לצו. במסגרת הערעור שלפני ציין המערער, כי הוא מקבל את הכרעת בית

משפט קמא לעניין העדר הצורך בצו חיפוש בעניינו. המערער עומד על טענותיו בנוגע ליתר הפגמים הנטענים בהליך התפיסה. המערער חולק על קביעת בית משפט קמא לעניין אי תחולת הוראות פסד"פ לגבי נוכחות עדים ועריכת דו"ח תפיסה בעת הפעלת סמכויות בהתאם לחוק צער בעלי חיים.

39. בסעיף 6 לחוק צער בעלי חיים נקבע, כי "על תפיסה לפי פסקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (בסעיף זה - פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחויבים; על אף האמור, **על תפיסת בעל חיים יחולו הוראות סעיפים 8 ו-9**. בסעיף 9(א) לחוק צער בעלי חיים נקבע, כי "הועבר בעל חיים למתקן מוגן ימסור מי שתפס אותו לפי סעיף 8 או מי שהוסמך על ידיו, הודעה על כך לבעליו או למחזיק בו, ככל הניתן בנסיבות העניין וכן לממונה".

40. במסגרת הוראות אלה, גילה המחוקק עמדתו לעניין תחולת הוראות פסד"פ במקרה של תפיסת בעל חיים. במקרה כאמור, החוק מפנה להוראות סעיפים 8 ו-9 לו במסגרתם נקבע הסדר ספציפי ומיוחד אשר גובר על ההסדר הכללי שנקבע במסגרת פסד"פ. העובדה שבמסגרת חוק צער בעלי חיים נקבע, כי במקרה של תפיסה של בעל חיים והעברתו למתקן מוגן יש למסור הודעה לבעליו או למחזיק בו מחזקת את הטענה, כי אין תחולה להוראות פסד"פ וביניהן לסעיפים 27 ו-28 אשר עוסקים בעריכת ומסירת רשימת החפצים שנתפסו. מקובלת עליי עמדתו של בית משפט קמא לפיה אין הגיון בתחולה מקבילה של שתי ההוראות הקובעות מסירת רשימה של התפוסים, בהתאם לחוק צער בעלי חיים ובהתאם לפסד"פ. הכפילות האמורה מחזקת את הקביעה, כי אין תחולה להוראות הרלוונטיות בפסד"פ במקרה של תפיסת בעל חיים.

41. לא זו אף זו, בסעיף 6(3) לחוק צער בעלי חיים נקבע, כי על חיפוש לפי צו חיפוש מבית משפט בהתאם לסעיף 23 לפסד"פ יחולו הוראות סעיפים 24(א)(1), 26 עד 28 ו-45 לפסד"פ, בשינויים המחויבים. סבורני, כי מההנן ניתן ללמוד את הלאו. **במקרים בהם המחוקק ביקש להחיל את הוראות הפסד"פ לגבי תפיסת בעל חיים הוא עשה כן מפורשות.**

42. לעניין נוכחות עדים במעמד התפיסה אציין עוד, כי בסיכום הפעילות במקום צוין, כי נועם טייב, חברתו של המערער, החלה להתפרע ולפתוח תאים בניסיון להבריח כלבים וכי לאורך כל התהליך היא **ניסתה להפריע ולשבש את מהלך הבדיקה וספירת הכלבים וקיים חשד, כי ניסתה להוציא גורים מאימותיהם ולהבריח אותם**. בדיון בפני בית משפט קמא טענה המשיבה, כי מי שנכחו במקום מטעם המערער, אביו וגברת נוספת, לא שיתפו פעולה עם עושי הביקורת, אמרו שאין שם כלבים והיו **ניסיונות למלט משם כלבים**. לאור ההתנהלות הנטענת האמורה, ניתן להבין מדוע מי שערך את הביקורת ביקש למנוע את נוכחותו של מי מטעמו של המערער במהלך הביקורת. ברי, כי לא היה מקום לאפשר נוכחות כאמור אשר יש בה כדי לסכל את הביקורת ועשויה להביא לפגיעה נוספת בכלבים.

43. סעיפים 26-28 לפסד"פ נמצאים בפרק השלישי שעניינו חיפוש. סעיפים 5 ו-6 לחוק צער בעלי חיים עוסקים בסמכויות פיקוח וסמכויות אכיפה. מקובלת עליי עמדת בית משפט קמא לפיה אין להקיש לעניינו מהדרישות החלות על חיפוש. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור עמדתו הברורה של המחוקק אשר התייחס לתחולת פסד"פ ומצא לנכון לקבוע החרגה כאשר מדובר בתפיסת בעל חיים, כמפורט לעיל.

44. כמו כן, מקובלת עליי עמדתו של בית משפט קמא, לפיה ככל שהמשיבה לא עמדה בחובתה להעביר הודעה לבעלים או למחזיק כאמור בסעיף 9 לחוק צער בעלי חיים, מאחר וההודעה שנמסרה אינה מפורטת דיה, הרי שאין בכך כדי להשליך על חוקיות התפיסה ולהצדיק את בטלותה ובין היתר בשים לב לכך שהמשיבה ריפאה את הפגם שעה שמסרה במסגרת ההליך רשימה של כל הכלבים שנתפסו. אציין, כי על אף חשיבות קיום הוראות החוק על ידי המשיבה ובין היתר לעניין מסירת הרשימה האמורה הרי שמדובר בעניין טכני שאין בו כדי ללמד על פגם בהליך התפיסה שיש בו כדי לפגוע בחוקיותה או להביא לביטולה, בדיעבד.

45. בנסיבות אלו, מצאתי, כי לא נפל פגם בהחלטת בית משפט קמא לעניין תחולת סעיפים 26-28 לפסד"פ במקרה בו עסקין וכפועל יוצא מכך לגבי השאלה, האם נפלו פגמים בהליך התפיסה. מצאתי, כי לא נפלו בהליך התפיסה פגמים אשר יש בהם כדי להצדיק את השבת הכלבים לחזקת המערער.

השימוש בסמכותה של המשיבה

46. המערער טוען, כי השימוש שהמשיבה עשתה בסמכותה לתפוס את הכלבים אינו מוצדק בנסיבות העניין וחורג מכל פרופורציה סבירה. לטענתו, פעולת התפיסה היא הדרסטית ביותר והיה ביד המשיבה לתת התראה והוראה לתקן.

47. בדיון שנערך בפני בית משפט קמא העידה ד"ר איילת שמואלי סגנית הממונה על צער בעלי חיים וטענה, כי יש מקומות שהם סבירים וטובים ואז מסבירים אילו ליקויים יש לתקן. לטענתה, מדובר בבתי גידול שעומדים בתקנות. עוד טענה, כי התנאים שהיו שם, לא ניתן היה לזהות כלום. היה לכלוך מאוד גדול. לטענתה, האוכל יכול להיות מעולה אך כשהוא מעורבב עם צואה של כלבים... עוד טענה, כי מי שערכו את הביקורת מילאו לכלבים מים משום שלא היו להם. לטענתה, היה ריח נורא, קשה מנשוא. ד"ר שמואלי ציינה, כי במקרה הזה הכלבים לא טופלו כראוי והסימנים נראו בהתאם.

48. המשיבה טענה בפני בית משפט קמא, כי בהרבה מקרים המצב לא מאפשר לתת דרישה לתיקון אחד או שניים. היא ציינה, כי מדובר במתקן שלא הודיעו עליו לווטרינר במועצה המקומית, ללא רופא מלווה, מוחזקים כלבים מסוכנים ללא רישיון ובניגוד לדין והתנאים במקום לא מתאימים להחזקת בעלי חיים. גורמי הביקורת מצאו, כי במקום מתנהל בית גידול פיראטי של כלבים ובו עשרות כלבים אשר מוחזקים במחסן סגור ונעול, ללא פתחי אוורור וחלונות ובתנאי החזקה קשים אשר מסכנים את בריאותם וגורמים צער בעלי חיים של ממש. לאור מצב הכלבים והתנאים הקשים במקום הוחלט לתפוס את הכלבים לפי סעיף 8(א) לחוק והם הועברו למתקן מוגן מאושר לפי סעיף 8(ג) לצורך בדיקה, שיבוב, טיפול ושיקום. לטענתה, מממצאי הביקורת עולה, כי הכלבים הוחזקו בתנאי החזקה קשים העולים לכדי התעללות והתאכזרות ללא טיפול רפואי נאות ובניגוד להוראות החוק והתקנות באופן שהסב להם סבל רב. עוד ציינה, כי התנאים בהם היו הכלבים היו כל כך קשים עד ששלושה רופאים וטרינרים החליטו שאין מנוס מלתפוס את הכלבים.

49. בדיון בפני טענה המשיבה, כי אין יסוד לטענה כאילו במקרים כאלה ניתן להסתפק בהתראה. לטענתה, כשמדובר בליקויים נקודתיים, קלים ופשוטים לתיקון תוך זמן קצר וכאשר ניתן לתת

אמון בבעלים, כי יש ביכולתו לתקן את הליקויים אז המשיבה נוהגת כך, אולם אין זה המצב בענייננו.

50. באשר למתן התראה מקובלת עליו טענת המשיבה, לפיה **נסיבות המקרה הצדיקו את תפיסת הכלבים באופן מידי ואין זה מסוג המקרים בהם נכון ומתאים לתת תחילה התראה לצורך תיקון הליקויים**. בעניין זה אין להתעלם מהעובדה, כי **מדובר ביצורים חיים אשר לא ניתן להפקירם במקום שאינו ראוי לגידולם עד לתיקון הליקויים**, ובעיקר כאשר מדובר במקרה קשה כמו המקרה שלפני. אוסיף ואציין, כי ספק בעיניי, האם ניתן היה לתת אמון במערער בעניין זה. **כמות הליקויים שהיו במקום, התנאים בהם חיו הכלבים ומצבם הפיזי של הכלבים כל אלה הצדיקו את תפיסתם המידית של הכלבים**. אכן, במועד התפיסה לא כל המידע לגבי מצבם הפיזי של הכלבים היה ידוע וחלק מהדברים, וביניהם מחלת ברוצלה קאניס בה חולים חלקם ותוצאות בדיקות הדם שלהם, התגלו רק בבדיקות שנערכו לכלבים לאחר התפיסה. עם זאת, בתפיסה נכחו שלושה רופאים ווטרינרים אשר מצאו לנכון לתפוס את הכלבים באופן מידי. הרופאים האמורים הם בעלי הידע המקצועי לקבוע את מצבם של הכלבים ולקבוע, כי התנאים בהם שהו במתקן מסכנים את בריאותם הפיזית והמנטלית. אין בעובדה שבמקרה שלפני התפיסה נעשתה באופן מידי מבלי לתת התראה מוקדמת כדי ללמד על אכיפה בררנית או על שיקולים זרים בגינם תפסה המשיבה את הכלבים והיא מסרבת להשיבם לחזקת המערער.

הקביעה לפיה הכלבים ישארו בחזקת המשיבה והטענה בדבר סתירה בין שתי החלטות בית משפט קמא

51. כאמור, הממונה מצאה שלא להשיב את הכלבים לחזקת המערער זאת, בהתאם לסמכותה לעשות כן לפי חוק צער בעלי חיים. במסגרת החלטתו הראשונה, קיבל בית משפט קמא את עמדת הממונה לעניין מצבם הגופני של הכלבים והשאלה, האם התנאים שמציע המערער הם בגדר תנאים נאותים. בית משפט קמא קבע, כי העובדה שלא מתקיימים תנאים נאותים יכולה להיות מצב זמני. נקבע, כי לא ניתן לומר שמצבם הגופני של הכלבים והעובדה שכרגע תנאי המקום אינם נאותים להחזרתם הם תנאים שלא צפויים להתקיים בתוך פרק זמן סביר. בית משפט קמא קבע, כי יש לתת למערער, אשר הביע רצון לתקן את שדרוש תיקון במתקן, הזדמנות סבירה לעשות כן. עוד נקבע, כי אף כאשר הנסיבות בשלן נתפס בעל החיים מצדיקות את אי השבתו, הרי שיש מקום לשקול חלופה לתפיסה אשר יש בה כדי להפיג את המסוכנות להישנות העבירות. לגבי כלבים שמצבם הגופני מאפשר את החזרתם ואינם מוגדרים ככלבים מסוכנים קבע בית משפט קמא במסגרת החלטתו הראשונה, כי **יש לשקול את העברתם לחלופת תפיסה זמנית**, אשר המערער יציג פרטיה וצוין, כי תינתן החלטה בנדון לאחר קבלת התייחסות המשיבה.

52. ההחלטה השנייה ניתנה על ידי בית משפט קמא לאחר שהמערער הציג חלופת תפיסה, המשיבה הביעה עמדתה והמערער הגיב לתשובתה. במסגרת החלטה זו התייחס בית משפט קמא להצהרת המערער לפיה אין בכוונתו להוסיף ולהחזיק במתקן לכלבים ועל סמך האמור קבע, כי אינו רואה עוד טעם להעברת הכלבים לחלופת תפיסה שנועדה כדי לתת למערער שהות להקמת מתקן מפוקח. בית משפט קמא הוסיף והתייחס לסכנת הישנות העבירה עת קבע, כי לאור מטרות המוצהרת של מערער לגבי מכירת הכלבים הרי שיש חשש, כי יפעל לשם העברת הכלבים לחזקתו במתקן בלתי מפוקח ובתנאים לא נאותים. במסגרת החלטה זו קבע בית משפט קמא, כי הכלבים לא יושבו למערער וכי המשיבה תנהג בהם בהתאם להוראות חוק צער בעלי חיים.

53. המערער טוען, כי קיימת סתירה בין שתי ההחלטות נשוא הערעור וכי במסגרת החלטה בפתקית, ההחלטה השנייה, ביטל בית המשפט את החלטתו הקודמת. לטענתו, בית משפט קמא קיבל תיק עצום ביחס להליך ולכן נמאס לו ובשל כך החליט את שהחליט בהחלטה השנייה.
54. אינני מקבלת את טענת המערער לעניין סתירה בין שתי ההחלטות האמורות. במסגרת ההחלטה הראשונה לא נקבע באופן סופי, כי הכלבים יוחזרו למערער או יועברו לחלופת תפיסה. תחת זאת, נקבע, כי יש לאפשר למערער זמן סביר לשם תיקון הדרוש תיקון במתקן ויש לשקול חלופת תפיסה זמנית.
55. כאמור, בעקבות ההחלטה הראשונה הגיש המערער הצעה לחלופת תפיסה. המשיבה הגישה את עמדתה והמשיב הגיש תגובה לתשובתה. במסגרת התגובה האמורה טען, בין היתר, כי לאור מצבו הכלכלי הנוכחי **אין בכוונתו להוסיף ולהחזיק במתקן כלכלים ובכוונתו למזער את נזקיו בלבד** (סעיף 3). לאור טענה זו, ברי, כי לא היה עוד מקום להעניק למערער זמן סביר לשם תיקון הדרוש תיקון במתקן, כאמור בהחלטה הראשונה.
56. לאחר שהתקבלה החלטתו השנייה של בית משפט קמא ולאור האמור בה לגבי החלטתו של המערער שלא להמשיך להחזיק במתקן והשלכת האמור על העברת הכלבים לחלופת תפיסה, כמפורט לעיל, הגיש המערער בקשה לעיון חוזר ולחלופין לעיכוב ביצוע. במסגרת בקשה זו טען המערער, כי **הוא מתכוון לפעול לתיקון כלל הליקויים ולהעברת הכלבים למתקן משלו**. לטענתו, **מטרתו העיקרית היא להמשיך ולהחזיק במתקן כלכלים**. עוד טען, כי לאור התנגדות המשיבה הוא ציין, כי אין בכוונתו להוסיף ולהחזיק מתקן אולם מדובר בניסוח מצער שמקורו בטעות (סעיף 5). נטען, כי למעשה **מטרת המבקש הייתה לנסות ולרכך את עמדת המשיבה** (6). המערער טען, כי הניסוח לא היה נכון ואמור היה להיכתב שהוא יכול לשקול שלא להוסיף ולהחזיק מתקן והכל כדי לרצות את המשיבה ולהגיע עמה להסכמה כלשהי. לטענתו, **הוא סבר, כי אם יודיע, כי בכוונתו לעזוב את התחום ניתן יהיה להגיע להבנות** (סעיף 7).
57. ביום 29.12.20 ניתנה החלטת בית משפט קמא בבקשה זו. בית משפט קמא ציין, כי העובדה שהמבקש העיד על עצמו, כי הצהיר הצהרה מהשפה אל החוץ ממחישה את החשש עליו עמד בית המשפט בהחלטתו.
58. עמדתו זו של בית משפט קמא מקובלת עליי. אוסיף ואציין, כי בהתנהלותו האמורה גילה המערער, כי **הוא נכון להעלות כל טענה אשר הוא סבור, כי יש בה כדי להועיל לו ולהביא להשבת הכלבים, מהם הוא מבקש להפיק רווח כלכלי, לידי**. זאת, ללא קשר לנכונות הטענה ולכוונתו לעמוד מאחוריה. לדידי, יש באמור כדי ללמד על חשש ממשי להישנות העבירות ככל שהכלבים יוחזרו לידי המערער או יועברו לחלופת תפיסה.
59. כמו כן, איני מקבלת את טענת המערער, לפיה בית משפט קמא החליט את שהחליט במסגרת ההחלטה השנייה מאחר ונמאס לו מההליך שלפניו בשל היותו בעל נפח מעל לרגיל בהליכים מסוג זה. מדובר בטענה סתמית ובלתי ראויה אשר עדיף היה שלא להעלות.
60. המשיבה טענה בדיון, כי לא נעשו מאמצים להכשיר מתקן ותחת זאת מערער הציג חלופת

תפיסה להעברת הכלבים באופן זמני. היא טענה, כי לא נאמרה מילה לגבי מה עשה המערער כך שניתן יהיה לומר שהוא ראוי להחזיק בבעלי חיים ולא הוצג מתקן שלו שבו הוא מבקש להחזיק בכלבים דרך קבע. כמו כן, לא הוצג הסכם עם ווטרינר, הדרכה או הכוונה שהמערער עבר כדי ללמוד מטעויותיו. לטענתה, בהתאם לפסיקה הנטל על המערער להוכיח, כי שינה מדרכיו וכי ניתן לתת בו אמון. המשיבה הוסיפה, כי היא מסתמכת על חוות דעת, החלטת הממונה המנומקת, תמונות, דוחות רפואיים מפורטים ומנגד המערער לא הציג דבר. הוא לא הציג דו"ח רפואי מהימים לפני התפיסה או חוות דעת של רופא ווטרינר שליווה אותו ויכול להעיד על התנאים במקום. לטענתה, לא ברור מה ימנע מהמערער להוציא את הכלבים מחלופת התפיסה תוך ימים ספורים. טענת המשיבה לגבי החשש האמור מקובלת עליי ואתיחס לכך בהמשך. בנוסף, המשיבה טענה, כי היא לא ערערה על ההחלטה הראשונה, אשר היא החלטת ביניים ולאחר ההחלטה השנייה לא היה מקום להגשת ערעור על ידה. אולם, אין בחוק צער בעלי חיים מושג של חלופת תפיסה. לטענתה, המושג לקוח מהליכי תפיסה רגילים על פי פסד"פ. זאת, לאור החשיבות שבמציאת פתרון קבע לטובת בעלי החיים אשר לא ראוי להחזיקם בכל מיני חלופות והסדרי ביניים אשר יש קושי לעקוב אחריהם. כאמור, מצאתי, כי במקרה בו עסקינן חשש ממשי לגבי העברת הכלבים לחלופת תפיסה.

61. אציין עוד, כי במסגרת תגובתו לעניין חלופת התפיסה התייחס המערער לדרישת המשיבה, כי יציג חוזה התקשרות לתקופה של שישה חודשים במהלכם יתחייב בעל הפנסיון שלא להתיר הוצאת כלבים וטען, כי אין לו אמצעים להחזיק את הכלבים בפנסיון ולשלם את העלויות למשך שישה חודשים ואין זה כלכלי לבקש ממנו לעשות כן אף אם היו לו האמצעים הכספיים לכך. אף עמדתו האמורה יש בה כדי לעורר חשש, כי העברת הכלבים לחלופת תפיסה עשויה להביא להישנות העבירות. ברי, כי אין כל בטוחה, כי הכלבים ימכרו בתוך פחות משישה חודשים וטענתו של המערער לפיה אין בידו להחזיק את הכלבים בפנסיון למשך התקופה האמורה וכי ממילא אין זה כלכלי מעוררת חשש משמעותי, כי המערער יפעל, בדרך כזו או אחרת, לשם הוצאת הכלבים מחלופת התפיסה וחשש ממשי להישנות העבירות המיוחסות לו.

62. אציין, כי המשיבה טענה בפניי, כי מבירור עם ד"ר שמואלי לא ברור האם יש היתכנות למכירת הכלבים. הטענה לגבי ערכם הכלכלי לא הוכחה ולא הוצגו תעודות לפיהן מדובר בכלבים גזעיים. המערער טען, כי יש תעודות אולם לא הציג שום מסמך בנדון או כל מסמך לעניין רכישת הכלבים על ידו. סבורני, כי יש להביא עניין זה בחשבון ובין היתר בשים לב לאמור לעיל באשר לטענת המערער, כי אין בידו מבחינה כלכלית ואין זה כלכלי, כי יחזיק את הכלבים בפנסיון מספר חודשים. זאת, אף שברור, כי סביר שלא יעלה בידו למכור את כל הכלבים תוך חודשים ספורים. כמו כן אין להתעלם מהעובדה, כי לפי סעיף 11 לחוק צער בעלי חיים על הבעלים או המחזיק לשאת בכל הוצאות התפיסה והטיפול בבעלי החיים וזהו אחד התנאים להחזרתם, במקרים בהם מתקיימים יתר התנאים להחזרת בעל החיים, כאמור בסעיף 9(ב)(2). כמו כן, המשיבה טענה בדיון, כי חייבים לגלות למי שמסרים את הכלבים, כי הם חולים בברוצלה קאניס. המשיבה הוסיפה, כי אין נכונות באוכלוסייה לקחת כלב חולה. לטענתה, המחיר שניתן יהיה למכור אותם יאווין לחלוטין מול הוצאות שצריכות להיות משולמות. המשיבה הוסיפה, כי מדובר בעשרות אלפי שקלים וציינה, כי הכלבים מטופלים במרפאה פרטית.

63. לתגובתה בהליך בפני בית משפט קמא צירפה המשיבה טבלה ובה פירוט לגבי כל אחד מהכלבים ובין היתר ממצאי בדיקה רפואית. לגבי כל כלב ניתן ציון לגבי מצבו הרפואי, פירוט לגבי המצב

הרפואי ופירוט הטיפול שקיבל. מהטבלה האמורה עולה, כי בין היתר התגלו הפרשות מוגלתיות, פצעים ושריטות ככל הנראה משהות ממושכת בכלוב, טפילים במעי, ציפורניים ארוכות, קרחות, קשקשת ופטרות על העור, קשרי לימפה מוגדלים, ספירות דם אשר יש בהן כדי ללמד על סטרס, גידולי עטין, חשד לגרורות, צלקות, קדחת קרציות, כלבים מלוכלכים עם ריח שתן חריף, אבן שן חמורה, רסטות, דלקת חניכיים חמורה, ריח רע מהפה, פרווה מלוכלכת ומוזנחת, ריריות חיורות, ריריות גדושות, נשימה מהירה, חום גוף גבוה, נסיגת חניכיים, איוושה, קצה זנב שבור, קרציות, חשד לשעלת, הרניה אומביליקלית, לוקסציה בילטרלית של הפטלה (ברך), מחלת שיניים בגינה נדרשת עקירה של כל השניים הטוחנות, עכירות קרנית, כיבי קרנית, שיניים רקובות, קושי במתן שתן, שתן דמי, קריסטלים בשתן, קולות נשימה מוגברים, הצרות של תעלת האוזן עם טפילי אוזניים רבים, הצרות חמורה של תעלת האוזן (90%), ניבים שבורים, צליעה קלה, קדחת קרציות קשה, שאריות מוגלה על העור כתוצאה מדלקת עור, תעלות סגורות, אפרכסות מעובות ומעוותות, ראסטות בכל הגוף עם קוצים וצואה, אלופציה וקשקשת, התקרחות, שקים אנאליים גדושים, שיניים חסרות, אנמיה, בטן נפוחה, דלקת רחם בגינה בוצע ניתוח להסרת הרחם, אדמומיות וגלדים סביב הצוואר אולי מקולר לחץ, דלקת עור בכף הרגל ואפיתיה.

64. בנוסף לטבלה האמורה, צורף תיק רפואי לגבי כל אחד מהכלבים. מהתיקים האמורים ניתן ללמוד על מצבו של כל אחד מהכלבים, הבעיות מהן סבל והטיפול שקיבל. בנוסף לפירוט בטבלה מפורטים בתיקים הרפואיים מקרים של תולעים בצואה, שלפוחית שתן קרוסה, מספר נגעים על הגב נראה כפטרייה, קרדיות אוזניים בכמות גדולה, משטחי דם לא תקינים, עטינים גדושים ומפרישי חלב ללא הריון, ניב כפול, פוליפ בכניסה לאוזן, צליעה, אנמיה, בטן נפוחה, מחלה פריאודנטלית חמורה בכל השיניים הטוחנות כך שנדרשת עקירה, איבר מין בולט מאוד ומוגדל, הפרשות צמיגיות מרובות סביב העיניים, פרווה מדובללת, שיניים טוחנות תלויות, ניבים עליונים שבורים, בטן נפוחה ונוקשה, חוסר של מספר רב של שיניים, נפיחות איבר מין, קשרי שיער שגרמו להדבקות צואה ודלקת עור באזור, אוזניים חתוכות, כלבים המוגדרים מסוכנים שאינם מסורסים או מעוקרים, כלבה מפוחדת, כלבה אפאיתית, שלשול דמי, כלבים רבים ללא שבב או ללא פרטים מעודכנים בו. כמו כן, בתיקים האמורים יש פירוט של ממצאי בדיקת ברוצלה קאניס אותם עברו הכלבים והטיפול שקיבלו. לגבי אחת הכלבות (מס' 59) צוין, כי **פרוותה מוזנחת מאוד עם הרבה מאוד רסטות בכל הגוף עד, כי לא ניתן לראות עיניים וכפות רגליים. בתוך הרסטות קוצים וצואה. מדובר בכלבה קטנה מסוג שיצ'ו וצוין, כי הוסרו ממנה 300 גרם של רסטות ולכלוך.**

65. המשיבה ציינה, כי לחלק מהכלבים לא ניתנו חיסוני כלבת כנדרש בחוק. המערער מצדו טען, כי חלק מהכלבים קיבלו את החיסון והיו גורים אשר טרם הגיעו לגיל בו הם נדרשים לקבל את החיסון. בדיון טען המערער, כי סביב 50 כלבים היו צריכים לקבל חיסון. המערער טען, כי היה איחור של כמה חודשים וצוין, כי מדובר בתקופת הקורונה. מעין בתיקים הרפואיים עולה לדוגמא, כי כלב מס' 12 **עבר חיסון כלבת אחרון ב- 18.4.17**, כלבה מספר 32 עברה חיסון כלבת אחרון בחודש דצמבר 2018, כלב מספר 37 עבר חיסון כלבת אחרון בחודש ינואר 2018, כלבה מספר 57 עברה חיסון כלבת אחרון בחודש מרץ 2018, כלב מספר 72 עבר חיסון כלבת אחרון בפברואר 2018, כלבה מספר 73 עברה חיסון כלבת אחרון במרץ 2018 וכלבה מספר 87 **עברה חיסון כלבת אחרון ביום 25.10.15**. מהאמור עולה, כי אין מדובר באיחור בן מספר חודשים בלבד, בוודאי לגבי כלב מספר 12 וכלבה מספר 87 וכך גם לגבי הכלבים שקיבלו את החיסון האחרון בשנת 2018. ברי, כי לא מדובר בעיכוב מחמת הקורונה וממילא אף בתקופת הקורונה, כולל בתקופת הסגרים, טיפולים חיוניים בבעלי חיים הוחרגו והיו מותרים.

66. אכן, התפיסה לא נבעה מאי קיום החוק להסדרת הפיקוח על כלבים, תשס"ג- 2002 או פקודת הכלבת אולם, אי מתן חיסוני הכלבת, לעיתים במשך שנים, מעורר תמיהות לגבי הטיפול הרפואי אשר ניתן לכלבים במתקן של המערער ויש באמור לחזק את הרושם באשר לחשש מפני הישנות העבירות. בעניין זה טענה המשיבה בדיון, כי בהודעת תפיסה רושמים דברים מידיים וכי העובדה שלא צוין, כי חלק גדול מהכלבים לא חוסנו נגד כלבת לא אומרת שלא מדובר בשיקול ענייני ורלוונטי אשר מלמד על התנהלות הכוללת של המערער. לטענתה, מדובר בהפרה נרחבת ולא בכשל נקודתי.

67. ממצבם של הכלבים במועד תפיסתם נראה, כי לא היה במתקן פיקוח רפואי ווטרינרי כנדרש. עוד עולה, כי הכלבים לא מקבלים טיפול רפואי שוטף ולא מחוסנים באופן סדיר בהתאם להוראות הדין. המערער לא סתר את האמור. זאת, אף שהיה בידו לעשות זאת בנקל ככל שהכלבים היו מקבלים טיפול רפואי כנדרש.

68. בהתאם לסעיף 10א(א) לחוק צער בעלי חיים, הבעלים של בעל חיים או מי שהיה מחזיקו רשאים לפנות לבית משפט שלום בבקשה לקבל בחזרה את בעל החיים בתוך 10 ימים מיום קבלת ההודעה לפי סעיפים 9(ג) או 10 או בתוך 20 ימים מיום קבלת ההודעה לפי סעיף 9(א), לפי המאוחר. בהתאם לסעיף זה הוגש ההליך אשר נדון בפני בית משפט קמא. זאת, לאור החלטת הממונה שלא להשיב את הכלבים לחזקת המערער, כמפורט לעיל. את סמכותו בהתאם לסעיף זה מוטל על בית המשפט להפעיל בהתאם לשיקולים המפורטים בסעיף 10א(א) לחוק. קרי, האם הנסיבות בשלן נתפס בעל החיים מצדיקות שלא להחזירו והאם יש יסוד סביר להניח, כי הבעלים או המחזיק יעברו עבירה לפי חוק צער בעלי חיים. כמו כן, על בית המשפט לבחון את השיקולים המנחים את הרשות המנהלית. עליו לבחון, האם מצבו הרפואי של בעל החיים מאפשר את השבתו והאם במקום אליו יושב בעל החיים מתקיימים תנאים נאותים להחזקתו (ראה לעניין זה עפ"א 19407-06-20 **עמותה ישראלית לכלב הקשיש נ' מדינת ישראל, משרד החקלאות ופיצוח הכפר**).

69. מצבם הקשה של הכלבים, כפי שהוא עולה מהתיקים הרפואיים, מחזק אף הוא את החשש להישנות העבירות ככל שהכלבים יוחזרו לחזקת המערער או יועברו לחלופת תפיסה. כפי שעולה מהחלטת בית משפט קמא מיום 6.12.20 אחת מטענות המערער הייתה, כי המפקחים הגיעו למקום ביום א' בבוקר לאחר סוף שבוע ולכן התיעוד שערך לא משקף את מצב הדברים לאשורו. מהתמונות אשר צולמו במועד התפיסה עולה בבירור, כי היו במקום לכלוך וזוהמה במידה ניכרת. אין זה סביר, כי מדובר בלכלוך שהצטבר במהלך שתי יממות, מיום שישי בצהריים ועד ליום ראשון בצהריים, אז הגיעה למקום הנערה שנטען, כי אחראית על ניקיון המתקן. יתרה מזאת, ברי, כי אין להשאיר את הכלבים ללא טיפול במשך כ- 48 שעות מידי שבוע כשהדבר כולל אי מתן אוכל ושתייה, אי ניקוי המקום והעדר בדיקה של מצבם הגופני של הכלבים ובין היתר של הכלבות ההרות והגורים הרכים. כמו כן, על פניו נראה, כי גם במהלך ימי השבוע אין מי שדואג לטפל בכלבים ביתר שעות היום. מחשבתו של המערער כאילו מדובר בעסק אשר ניתן להשביט בסוף השבוע מלמדת היטב על חוסר הבנתו באשר לחובה המוטלת עליו לדאוג לרווחת בעלי החיים שתחת אחריותו ו/או על אדישותו למצבם. האמור מחזק את עמדתו באשר חשש ממשי להישנות העבירות.

70. במסגרת הערעור טען המערער, כי עובדת הניקיון אמונה על הטיפול בכלבים. כאמור, מדובר בנערה אותה פגש במקום הצוות אשר ערך את הביקורת. העובדה שהמערער העביר את האחריות

לטיפול בעשרות רבות של כלבים לאחריותה של נערה אחת יש בה כדי ללמד על חוסר הבנתו על האחריות המוטלת על מי שמחזיק בכלבים ועל אדישותו למצבם של הכלבים. טענתו לגבי הטיפול המסור שקיבלו הכלבים מהגב' שירה מורן אבידן נטענה בעלמא ואינה עולה בקנה אחד עם ממצאי הביקורת.

71. מצאתי, כי קיים חשש משמעותי לחזרה על עבירות כלפי בעלי חיים המיוחסות למערער זאת, הן לאור ריבוי הליקויים וחומרתם, חוסר ההבנה או האדישות מצד המערער למצב הכלבים ונכונותו למסור הצהרות שאין להן בסיס כדי להשיג את המטרה- קבלת הכלבים בחזרה. אציין עוד, כי המערער טען לקשיים כלכליים משמעותיים ועולה השאלה כיצד יהיה בידו אם כך להחזיק מתקן ברמה נאותה, לדאוג לטיפול ראוי לכלבים ו/או לממן את שהותם בפנסיון. טענות המערער לגבי מצבו הכלכלי הקשה מעוררות חשש משמעותי באשר ליכולתו לספק לכלבים את תנאי המחיה הראויים הדרושים להם ובין היתר מקום נקי, טיפול נאות וטיפול ווטרינרי שוטף כאשר כל אלה עולים סכומי כסף משמעותיים ובוודאי כאשר מדובר בכמות כלבים גדולה כמו במקרה שלפני. האמור מעורר חשש, כי המערער יפעל לצורך העברת הכלבים מחלופת התפיסה שהוצעה על ידו וכן, חשש, כי יעברו עבירות על חוק צער בעלי החיים כלפי הכלבים ככל שאלה ישוחררו.

72. אציין, כי המערער העלה טענה לפיה הכלבים חלו בברוצלה קאניס בעת שהותם אצל המשיבה. אינני נדרשת להכריע בסוגיה זו. אף אם תתקבל טענתו לעניין זה הרי שאין בכך כדי להשליך על השאלה, האם מצבם הפיזי של הכלבים האמורים מאפשר את השבתם לחזקתו אם לאו ואין בכך כדי להוריד מחומרת מצבם של הכלבים בעת תפיסתם בעקבות התנאים בהם גידל אותם המערער.

73. המשיבה טענה בדיון, כי **מטפלים בכלבים ומחזיקים בהם כיחידה אפידמיולוגית אחת**. היא טענה, כי כל הכלבים היו אצלה יחד במחסן סגור. לטענתה, הכלבים נמצאו בתנאי זוהמה וטינופת שיכולים לגרום לתחלואה. המשיבה הוסיפה, כי המחלה מתעצת וכי בדיקה אחת לא מספיקה. נטען, כי יש מקרים בהם הבדיקה הראשונה שלילית ובהמשך הבדיקה חיובית ולהפך. המשיבה טענה, כי נדרש מעקב במשך כל חיי הכלב. ככל שהכלב לא עוקר או סורס המחלה תישאר בגופו ותסכן אותו ואת הסובבים אותו. לטענתה, מאחר והכלבים נתפסו במקום אחד מזוהם ומדובר בסוג של רפואת עדר אז מתייחסים לכל הקבוצה כאל יחידה אפידמיולוגית ומטפלים בכולם. המשיבה הוסיפה, כי בתוך הקבוצה יש חלוקה אך כל הכלבים הם יחידה אפידמיולוגית אחת. לטענתה, כל הכלבים חשודים. חלקם חיוביים וחלקם חשודים. טענתיה לגבי הטיפול בכלבים כיחידה אפידמיולוגית אחת אמינות, סבירות והגיוניות בעיניי.

74. כאמור, הממונה מוסמך להורות, כי בעל חיים לא יוחזר לבעלים או למי שהיה מחזיקו אף אם התמלאו הוראות סעיף 9(ב) במקרים בהם הוא סבור, כי בשל נסיבות התפיסה אין להחזיר את בעל החיים לבעלים או אם יש לו יסוד סביר להניח שהבעלים או המחזיק יעבור עבירות לפי חוק זה. סבורני, כי במקרה שלפני מתקיימים שני הטעמים האמורים. **נסיבות תפיסת הכלבים הן נסיבות קשות אשר יש בהן כדי להצדיק את אי החזרתם למערער ובעיקר מקום בו קיים חשש להישנות העבירות, כמו במקרה שלפני.** בעפ"א (מחוזי ב"ש) 33135-08-18 **מדינת ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר נ' מרדכי ניסני** נקבע, כי "אין מחלוקת, כי אם יש יסוד סביר לחשש, כי בעל החיים יפגע מעבירה נגד חוק צער בעלי חיים, אין מקום להחזיר את בעל החיים למחזיק". אציין, כי במקרה האמור מדובר היה במחזיק אשר יוחסה לו, בין היתר, התעללות פיזית כלפי כלבה אותה הכה. עם זאת, כפי שכבר ציינתי חוק צער בעלי חיים אינו

קובע הגנה על בעלי החיים רק מפני התעללות פיזית מכוונת והוא נועד להגן על רווחת בעלי החיים אף מפני הזנחה, אי מתן תנאי מחייה נאותים, אי מתן טיפול ראוי וכדומה.

75. לעניין החזרת בעל חיים למי שנתפסו ממנו קובע החוק איזון בין זכות המחזיק או הבעלים לבין שמירה על רווחת בעלי החיים ומניעת ביצוע עבירות כלפיהם בעתיד. בפסיקה נקבע, כי בעל חיים אינו בגדר מיטלטלין "רגיל" וכי החוק מתיר, ואף מחייב, להפקיע את הבעלות במקרים מתאימים עקב שיקולי צער בעלי חיים (עפ"א (מחוזי ב"ש) 33135-08-18 **מדינת ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר נ' מרדכי ניסני**).

76. במקרה שלפני, האיזון הנכון מצדיק שלא להשיב את הכלבים לחזקת המערער, כפי שקבעה הממונה. **מדובר בבעלי חיים אשר הוחזקו בתנאים קשים שיש בהם כדי לפגוע בבריאותם, ברווחתם ובמצבם המנטלי. התנאים בהם הוחזקו הכלבים גרמו להם לצער בעלי חיים. כמו כן, בענייננו אין מדובר בכשל זמני או מינורי.** ההזנחה הקשה אינה תולדה של פרק זמן מצומצם אלא של הזנחה ארוכה ומתמשכת ואדישות לסבלם של הכלבים. מקובלת עליי עמדת המשיבה לפיה בנסיבות אלו לא ניתן להשיב את הכלבים לחזקת המערער.

77. לעניין העובדה שטרם הוגש כתב אישום נגד המערער ולא ברור האם יוגש אציו, כי בדיון בפני בית משפט קמא טען התובע הראשי של משרד החקלאות, כי החקירה עדיין מתנהלת. הוא הוסיף, כי **מדובר במקרה מהחמורים** וטען, כי **אין כמעט דין בהקשר של כלבים שלא הופר פה.** המשיבה טענה, כי נפתחה נגד המערער חקירה פלילית שעדיין מתנהלת ועל פניו חומר הראיות מבסס את החשדות האמורים. במסגרת הדיון שנערך בפני טענה המשיבה לעניין כתב האישום, כי מדובר בחקירה חדשה והתיק תלוי ועומד. לטענתה, מעיון בחומר הראיות עולה, כי יש לכאורה מקום להגשת כתב אישום. המשיבה הוסיפה, כי הוגשו כתבי אישום רבים במקרים דומים וחמורים פחות. המשיבה טענה, כי הליכי התפיסה לפי חוק צער בעלי חיים הם בבחינת הסדר מיוחד ובניגוד לתפוסים רגילים הדיון בהחזרתם אינו תלוי כלל ועיקר בהליך הפלילי העיקרי. לטענתה, הליך החזרת התפוס כאשר מדבר בבעלי חיים מתנהל כמעט תמיד לפני ההליך הפלילי העיקרי ובמנותק ממנו. ההכרעה צריכה להיות יעילה ומהירה בשים לב לכך שמדובר ביצורים חיים אשר לא ניתן להחזיקם במתקנים זמניים משך ניהולו של הליך פלילי שלם ומלא.

78. מקובלת עליי עמדת המשיבה בעניין זה. הפעלת הסמכויות בהתאם לחוק צער בעלי חיים, וביניהן תפיסת בעלי החיים וההחלטה שלא להשיב אותם, אינה מותנית בהגשת כתב אישום או בהרשעה. בנוסף, ראיתי להפנות להחלטה בעפ"א (מחוזי ב"ש) 33135-08-18 **מדינת ישראל - משרד החקלאות ופיתוח הכפר נ' מרדכי ניסני** שם ציין בית המשפט, כי "הנטל בהליך זה אינו הנטל של ההליך הפלילי. אין צורך להוכיח חשדות להתעללות מעבר לספק סביר. השאלה היא, כפי שהגדיר המחוקק, אם יש לבית המשפט "יסוד סביר להניח שהבעלים או המחזיק כאמור יעברו עבירה לפי סעיף זה".

התוצאה

79. הנה כי כן, לאור כל המפורט לעיל מצאתי, כי לא נפלה בהחלטותיו נשוא הערעור של בית

משפט קמא טעות המצדיקה התערבות בהן. מצאתי, כי לאור הנסיבות שהתגלו במועד הביקורת במתקן, הרי שהייתה עילה לתפיסת הכלבים. עוד מצאתי, כי לא נפלו בהליך התפיסה פגמים אשר יש בהם כדי להצדיק את השבת הכלבים למערער. ההחלטה לתפוס את הכלבים הייתה מבוססת על שיקולים מקצועיים ראויים ומדובר בהחלטה סבירה ביותר בנסיבות המקרה שלפניי. כמות ההפרות, סוג ההפרות וכמות בעלי החיים אשר לגביהם הופרו התקנות מקימים יסוד סביר לחשש, כי המערער יעבור כלפי הכלבים עבירות לפי חוק צער בעלי חיים ככל שיוחזרו לחזקתו או יועברו לחלופת תפיסה. עוד מצאתי, כי הנסיבות בהן נתפסו הכלבים והחשש הממשי, כי יעברו כלפיהם עבירות לפי חוק צער בעלי חיים מצדיקים שלא להחזירם לחזקת המערער ולא להעבירם לחלופת תפיסה.

80. בשולי הדברים אציין, כי בפסק דינו בבג"ץ 6446/96 **העמותה למען החתול נ' עיריית ערד**, פ"ד נה(1) 769 התייחס כבוד השופט גולדברג לדברי ההסבר להצעת חוק צער בעלי חיים, תשנ"ב-1992 מהם עולה, כי נקודת המוצא היא ש"חברה נאורה נמדדת לא רק ביחסה לבני אדם אלא גם ביחסה לבעלי החיים". כבוד השופט גולדברג הוסיף, כי החובה להגן על בעלי חיים מושתתת על שלושה טעמים. ראש ובראשונה עומד הטעם המוסרי. תחושת החמלה שאנו חשים כלפי בעל חיים שמתעללים בו נובעת ממקום עמוק בלבנו, מרגש המוסר שבנו, רגש הנחרד נוכח פגיעה בחלש ובחסר ההגנה. הוא הוסיף, כי צוינו מלידה להגן על החלש ועל בעלי החיים. סבורני, כי רגש המוסר ותחושת החמלה לא יכולים להתיר לנו להשיב את הכלבים בהם עסקינן לחזקתו של המערער לאור הנסיבות בהן נתפסו והחשש הממשי, כי בעקבות השבתם לחזקתו או העברתם לחלופת תפיסה יעברו כלפיהם עבירות לפי חוק צער בעלי חיים.

81. למעלה מהדרוש אציין לגבי הכלבים השייכים לגב' אורית הררי, הרי בית משפט קמא נתן דעתו לכך וקבע, כי ככל שמצבם הרפואי מאפשר זאת, הרי יש להשיבם לגב' הררי שאינה צד לערעור שלפני.

82. בנסיבות אלו, הערעור נדחה. לאחר שקילה איני עושה צו להוצאות.

המזכירות תמציא לצדדים.

ניתן היום, ט"ו שבט תשפ"א, 28 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.